

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં.૨૬૬૩/૨૦૧૬

વિથ

સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૧/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ	ના

	નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	
	આ ચુકાદાને ગૌણ અદાલતોમાં પરિપત્રિત કરવામાં આવે.	

=====

કૃષ્ણા ડેરી ફાર્મ અને કોલ્ડસ્ટ્રક્સ (અપીલકર્તા નં.૨ અને ૩ મારફત) –

અપીલકર્તાઓ

વિરુદ્ધ

રસિકભાઈ ખોડીદાસ પટેલ – સામાવાળા

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં.૧,૨,૩ તરફે શ્રી મેહુલ એસ શાહ, સિનિયર એડવોકેટ સહ
શ્રી દક્ષય ડી પટેલ (૬૬૩૩)

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી સુનિત શાહ, એડવોકેટ સહ શ્રી અભિસ્ત કે
ઠાકર (૭૦૧૦)

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી હર્ષાંગ એચ પટેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. બી. પારડીવાલા

તારીખ: ૨૬/૦૬/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

૧. ગુજરાત હાઈકોર્ટના નિયમો, ૧૯૯૩ના નિયમ ૨૧૭ સાથે વાંચતા આબિટ્રિશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૩૭ હેઠળની આ ફર્સ્ટ અપીલ મૂળ સામાવાળાઓના દ્વારા છે અને સિવિલ સ્યુટ નં.૩૧૧૭/૨૦૧૩માં ચેમ્બર સમન્સની હેઠળ પસાર કરાયેલ આદેશ સામે નિર્દેશિત છે.

૨. સગવડતા માટે, હાલના અપીલકર્તાઓને મૂળ સામાવાળાઓ તરીકે ઓળખવામાં આવશે અને અહીં સામાવાળાને મૂળ વાદી તરીકે ઓળખવામાં આવશે.

૩. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી એવું જણાય છે કે વાદીએ ભાગીદારી પેઢી અને ખાતાઓના વિસર્જન માટે અમદાવાદની સિટી સિવિલ કોર્ટમાં સિવિલ દાવો નં.૩૧૧૭/૨૦૧૩ દાખલ કરેલ. આ ફર્સ્ટ અપીલમાં સામેલ મુખ્ય મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને, હું ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓને નીચે પ્રમાણે પુનઃરજૂ કરવા જરૂરી માનું છું:

"૧ વર્ષ ૧૯૭૯-૮૦ માં, શિર ખોડીદાસ ચૌરભાઈ પટેલ (વાદીના પિતા, સામાવાળા નંબર ૨, સામાવાળા નંબર ૩, વિષ્ણુભાઈ અને રમેશભાઈ- પાંચ પુત્રો) એ મ્યુનિસિપલ ટેનમેન્ટ નં.૦૫૧૭-૧૧-૦૧૬૬-૦૦૦૧-૯ ધરાવતા ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પર આવેલા ભાડાના પરિસરમાં (દુકાન નંબર ૩) "શ્રી કૃષ્ણ ડેરી ફાર્મ અને કોલ્ડડ્રિંક્સ" ના નામ અને શૈલીમાં ડેરી

ઉત્પાદનનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો, જે જૂના હાઈકોર્ટ રેલવે કોસિંગ, નવરંગપુરા, અમદાવાદ-૯ નજીક માર્ગી એપાર્ટમેન્ટનો ભાગ છે.

૨ કે વાદી ઉપરોક્ત વ્યવસાયમાં પિતાને મદદ કરી રહ્યો હતો અને ૧૯૮૫-૮૬ થી વાદી ઉપરોક્ત સમગ્ર વ્યવસાયની સંભાળ રાખી રહ્યો હતો.તે સમયે સૌથી મોટા પુત્ર શ્રી વિષ્ણુભાઈ મહારાષ્ટ્રના કોલ્હાપુરના ઈચલકરંજી ખાતે પાવર લૂમ સ્પેરપાર્ટ્સનો વ્યવસાય કરતા હતા.સામાવાળા નંબર ૨, રમેશભાઈ ખોડીદાસ પટેલ શાહપુર વિસ્તાર, શાહપુર, અમદાવાદમાં અંબિકા દુગઢાલેના નામ અને શૈલીમાં પોતાનો વ્યવસાય કરી રહ્યા હતા.

સામાવાળા નંબર ૩ રાજેશભાઈ ખોડીદાસ પટેલ તે સમયે લગભગ ૧૭/૧૮ વર્ષની ઉંમરના સગીર હતા અને અભ્યાસ કરતા હતા.સુરેશભાઈની ઉંમર લગભગ ૨૧/૨૨ વર્ષની હતી અને તે સમયે તેઓ અભ્યાસ કરતા હતા.

૩ કે શ્રી ખોડીદાસ ચતુર્ભુજ પટેલનું મૃત્યુ ૧૨.૧૨.૧૯૯૯ પર થયું હતું.

૪ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે માર્ગી એપાર્ટમેન્ટ કંપનીના ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પર સ્થિત દુકાન નંબર ૩ (ફ્લેટ નંબર ૪ નો ભાગ). ઓપ. એચ. એસ. જી. સો. લિમિટેડને પિતા ખોડીદાસ ચતુર્ભુજ પટેલ દ્વારા તેમના પોતાના નામે ખરીદવામાં આવી હતી અને તેમની વસિયત મુજબ મૃત્યુ

પછી વાદી અને અન્ય ચાર ભાઈઓ ઉક્ત મિલકતના સંયુક્ત માલિકો બન્યા હતા.

૫ પિતા ખોડીદાસ ચતુર્ભુજ પટેલનાં મૃત્યુ પછી, તમામ પાંચ ભાઈઓ (મૃતક ખોડીદાસ ચતુર્ભુજ પટેલનાં પુત્રો) એ આ વ્યવસાયને ભાગીદારીના વ્યવસાયમાં રૂપાંતરિત કરવાનું નક્કી કર્યું અને તેઓએ ૧૩.૧૨.૨૦૦૦ ના ભાગીદારીના દસ્તાવેજ દ્વારા ભાગીદારીની રચના કરી. આ વ્યવસાયમાં તમામ પાંચ ભાઈઓનો આ ભાગીદારીના નફા અને ગુકસાનમાં સમાન હિસ્સો હતો.

૬ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિષ્ણુભાઈ ખોડીદાસ પટેલે અન્ય ચાર ભાઈઓની તરફેણમાં ૩૧.૩.૨૦૦૩ ના નોંધાયેલા દસ્તાવેજ દ્વારા તેમનો પાંચમો અવિભાજિત હિસ્સો વેચી દીધો હતો અને તેથી અન્ય ચાર ભાઈઓએ આ મિલકતમાં દરેકનો હિસ્સો લીધો હતો.

ત્યારબાદ સુરેશભાઈ ખોડીદાસ પટેલ પણ વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ નામના અન્ય ત્રણ ભાઈઓની તરફેણમાં ૨૫.૭.૨૦૦૫ ના દસ્તાવેજ દ્વારા આ મિલકતમાં પોતાનો અવિભાજિત હિસ્સો વેચી દીધો હતો. તેથી આ સંજોગોમાં, વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ સંયુક્ત માલિકો બની ગયા હતા, જેમાં દરેક પાસે જે મિલકતમાં વ્યવસાય ચાલી રહ્યો છે તેમાં એક તૃતીયાંશ અવિભાજિત હિસ્સો હતો.

૭ એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે વિષ્ણુભાઈ ખોડીદાસ પટેલ ૬/૮/૨૦૦૨ તારીખના નિવૃત્તિના દસ્તાવેજ દ્વારા ભાગીદારીમાંથી નિવૃત્ત થયા હતા અને સુરેશભાઈ પણ ૩૧/૩/૨૦૦૫ તારીખના નિવૃત્તિના દસ્તાવેજ દ્વારા ભાગીદારીમાંથી નિવૃત્ત થયા હતા.આમ ૧/૪/૨૦૦૫ થી અને ત્યારથી, સામાવાળા નંબર ૧ પેઢી એટલે કે "શ્રી કૃષ્ણ ડેરી ફાર્મ એન્ડ કોલ્ડડ્રિંક્સ" નો વ્યવસાય વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ દ્વારા ભાગીદાર તરીકે ચલાવવામાં આવી રહ્યો છે.ભાગીદારીનો વ્યવસાય ઉપરોક્ત મિલકતમાં ચલાવવાનો હતો જે તમામ પાંચ ભાઈઓની સંયુક્ત મિલકત હતી અને બાદમાં તે ત્રણ ભાઈઓ એટલે કે વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ની સંયુક્ત મિલકત બની હતી.

૮ આ વ્યવસાય ૨૦૦૧ સુધી સરળતાથી ચાલી રહ્યો હતો.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્ષ ૨૦૦૧ માં, વાદી અકસ્માતનો ભોગ બન્યો હતો અને તેથી તે શારીરિક રીતે ઉપરોક્ત વ્યવસાયમાં ભાગ લેવા માટે અસમર્થ હતો.વાદી આકસ્મિક ઈજાને કારણે વિકલાંગ બની ગયો હતો અને તેથી, જ્યાં ભાગીદારીનો વ્યવસાય ચાલી રહ્યો છે ત્યાં વ્યક્તિગત રીતે હાજર રહી શકતો નથી.વર્ષ ૨૦૦૪ માં, વાદી વ્યવસાયમાં ભાગ લઈ રહ્યો હતો પરંતુ તેની ખરાબ તબિયતને કારણે તે વ્યવસાયમાં શારીરિક રીતે કંઈ કરી શક્યો ન હતો અને તેથી સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ એ વાદીને કહ્યું કે તે

ઘરે આરામ કરી શકે છે કે તેઓ ભાગીદારીના વ્યવસાયની સંભાળ રાખશે અને તેઓએ તેને એમ પણ કહ્યું કે વાદી માટે વ્યવસાયની જગ્યાએ શારીરિક રીતે હાજર રહેવાની જરૂર રહેશે નહીં.તેઓએ વાદીને ખાતરી આપી કે તેઓ વિશ્વાસુપણે વ્યવસાય કરશે અને વાદીની ગેરહાજરીમાં પણ તેમાં ભાગ લેશે.

વર્ષ ૨૦૦૬ માં, વાદીને હૃદયની જોડણી હતી અને ફરીથી વર્ષ ૨૦૧૦ માં તેને હૃદયની તકલીફ હતી.તેથી ૨૦૦૧ થી આજ સુધીની પરિસ્થિતિઓમાં, ભાગીદારીનો સંપૂર્ણ વ્યવસાય સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ દ્વારા જોવામાં આવી રહ્યો હતો અને કરવામાં આવી રહ્યો છે.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ભાગીદારીનો કોઈ હિસાબ આપતા નથી કે ન તો તેઓ તેને ભાગીદારીના નફામાં તેનો હિસ્સો આપી રહ્યા છે અને તેઓ વાદી પ્રત્યે બિલકુલ વફાદાર નથી જેમને તેઓએ ખાતરી આપી હતી કે તેઓ ભાગીદારી વ્યવસાયની બાબતો જોશે.તેથી આ સંજોગોમાં, વાદીને ભાગીદારીના લાભ અને ભાગીદારીમાં નફાના તેના હિસ્સાથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો છે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ વાદીની સલાહ લીધા વિના વ્યવસાય કરી રહ્યા છે અને તેઓ વાદીની સલાહ લીધા વિના તેમની પોતાની રીતે ખાતાઓ પણ જાળવી રહ્યા છે.

તે વિશ્વસનીય છે કે સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ પણ ભાગીદારી વ્યવસાયનું આવકવેરાનું વળતર દાખલ કરી રહ્યા છે પરંતુ આવા વળતરની નકલો પણ વાદીને પૂરી પાડવામાં આવતી નથી.ભાગીદારીની બેલેન્સશીટ અને નફો અને નુકસાન ખાતાઓ પણ વાદીને પૂરા પાડવામાં આવતા નથી.વાદીએ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ પર આધાર રાખ્યો છે અને વિશ્વાસ કર્યો છે કારણ કે તેઓ વાદીના સંપૂર્ણ ભાઈઓ છે.આ સંજોગોમાં, વાદી પાસે આવકનો કોઈ સ્રોત નહોતો અને તેથી, તેના માટે તેના બે હેતુઓ પૂરા કરવા અને તેના પરિવારને ટેકો આપવો પણ ખૂબ જ મુશ્કેલ બની ગયો હતો.તેમની દૈનિકીય સ્થિતિ દરમિયાન થોડા સમય માટે, તેમની પત્ની અને સગીર પુત્રએ બોપાલ ખાતે તેમની પોતાની મિલકતમાં કોલ્ડડ્રિંક્સનો એક નાનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો હતો અને પોતાને જાળવવા માટે સંઘર્ષ કર્યો હતો પરંતુ વાદીની પત્ની અને સગીર પુત્ર આ વ્યવસાય ચલાવી શક્યા ન હતા અને તેથી તેમણે એમ પણ કહ્યું હતું કે વ્યવસાય બંધ થઈ ગયો હતો.

૯ તાજેતરમાં મે ૨૦૧૩ માં, વાદી સામાવાળા નંબર ૧ ના દાવાના વ્યવસાયના સ્થળે ગયો હતો અને ભાગીદારી વ્યવસાયની બાબતોની વિગતો મેળવવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો જેમાં તે ભાગીદાર છે પરંતુ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ એ વાદી અને તેના પુત્રને બળજબરીથી બહાર કાઢ્યા હતા.આ સંજોગોમાં ૭.૫.૨૦૧૩ પર પોલીસ ફરિયાદ દાખલ

કરવામાં આવી હતી અને ફરીથી ૬.૮.૨૦૧૩ પર વાદી દુકાન પર ગયો હતો જ્યાં વ્યવસાય પૂરો થઈ ગયો હતો, તેમને દુકાનમાં પ્રવેશવાની પણ મંજૂરી નહોતી આપવામાં આવી અને તેથી ૧ ૬.૮.૨૦૧૩ પર વાદીએ નારનપુરા પોલીસ સ્ટેશનમાં બીજી ફરિયાદ કરી હતી.આજે પણ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ વાદીને ભાગીદારીના વ્યવસાયિક પરિસરમાં પ્રવેશવાની મંજૂરી આપતા નથી અને તેને ભાગીદારીના વ્યવસાયને લગતા ખાતા પુસ્તકો અને અન્ય કાગળો અને દસ્તાવેજો સુધી પહોંચવાની પણ મંજૂરી આપતા નથી અને આમ તેઓ વાદીને ભાગીદાર તરીકેના તેના અધિકારનો ઉપયોગ કરવા અને ભાગીદારીના વ્યવસાયમાં ભાગ લેવાથી વંચિત કરી રહ્યા છે.આમ વાદી ભાગીદાર તરીકે તેના લાભોથી વંચિત રહ્યો હતો.

૧૦ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તમામ ભાગીદારો એટલે કે વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ પેઢીનો વ્યવસાય બધાના સૌથી મોટા સામાન્ય લાભ માટે ચાલુ રાખવા અને એકબીજા પ્રત્યે ન્યાયી અને વફાદાર રહેવા અને સાચું અને સાચું હિસાબ આપવા અને પેઢીના વ્યવસાયને અસર કરતી તમામ બાબતોની સંપૂર્ણ માહિતી અન્ય ભાગીદારને આપવા માટે બંધાયેલા છે અને આ કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈ છે.વાદી વ્યવસાયમાં પ્રવેશ મેળવવા માટે સંપૂર્ણપણે હક્કદાર છે અને તેને ચલાવવા અંગે સાચી અને સાચી માહિતી મેળવવાનો અધિકાર છે જે તેને

બેલેન્સશીટ, નફો અને નુકસાન ખાતાઓ અને દાખલ કરેલ આવકવેરાના વળતર જેવી જાણ કરવી જરૂરી હોઈ શકે છે.તે પણ રજૂ કરવામાં આવે છે કે દરેક ભાગીદારને વ્યવસાયના સંચાલનમાં ભાગ લેવાનો અધિકાર છે અને દરેક ભાગીદાર વ્યવસાયના સંચાલનમાં ખંતપૂર્વક અને કર્તવ્યનિષ્ઠાપૂર્વક હાજરી આપવા માટે બંધાયેલો છે અને જો વ્યવસાયના સંચાલનના સંબંધમાં કોઈ તફાવત ઊભો થાય છે, તો તે તમામ ભાગીદારો દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે અને ઉકેલી શકાય છે.આમ વાદીને ભાગીદારીના વ્યવસાયના સંચાલનમાં ભાગ લેવાનો અધિકાર છે અને તેને વ્યવસાયના સંચાલનમાં ભાગ લેવાનો પણ અધિકાર છે અને તેને ભાગીદારીની તમામ બાબતોમાં પ્રવેશ મેળવવાનો પણ અધિકાર છે.તે પણ રજૂ કરવામાં આવે છે કે દરેક ભાગીદારને પેઢીના તમામ વ્યવસાયમાં અધિકાર અને પ્રવેશ અને રસ છે.પરંતુ ઉપર જણાવ્યા મુજબ, સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ વાદીને ભાગીદાર તરીકેના તેના અધિકારનો ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપતા નથી અને તેથી આ દાવો દાખલ કરવામાં આવી રહ્યો છે.એવી પણ આશંકા છે કે સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ તેમની ઈચ્છા અનુસાર અને વાદીની સલાહ લીધા વિના પણ ખાતાઓ સંભાળી રહ્યા છે.એવું પણ જાણવા મળ્યું છે કે આવકવેરાનું રિટર્ન પણ દાખલ કરવામાં આવે છે પરંતુ તે વાદીને બતાવવામાં પણ આવતા નથી અને તેની નકલો પણ વાદીને પૂરી પાડવામાં આવતી

નથી.વ્યવસાયની તે પ્રકૃતિ એવી છે કે જે મુખ્યત્વે દરેક આધાર પર હોય છે, વ્યવસાય દરમિયાન દૈનિક રોકડ પ્રાપ્ત થાય છે પરંતુ વાદીને તે વિશે જાણ પણ કરવામાં આવતી નથી.રોકડ કેવી રીતે ચલાવવામાં આવે છે અને બેંકમાં ખાતું કેવી રીતે ચલાવવામાં આવે છે તે અંગે વાદીને કોઈ જાણકારી નથી.આ સંજોગોમાં વાદીને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ પાસેથી સાચા અને સાચા હિસાબ મેળવવા માટે અને ભાગીદારી વ્યવસાયના નફાનો હિસ્સો મેળવવા માટે આ દાવો દાખલ કરવાની ફરજ પડે છે.વાદી સામાવાળાઓને વાદીને વ્યવસાય પરિસરમાં પ્રવેશવામાં અવરોધ ઊભો કરવાથી રોકવા અને ભાગીદારી પેઢીના વ્યવસાયમાં ભાગ લેવા માટે મનાઈ હુકમ માટે પણ પ્રાર્થના કરી રહ્યો છે.

૧૧ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યાં વ્યવસાય ચલાવવામાં આવે છે તે જગ્યા વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ની સંયુક્ત માલિકીની છે અને તમામ સરકારી દસ્તાવેજોમાં તે જ રીતે દર્શાવવામાં આવ્યું છે.આ સંજોગોમાં, વાદીને ઉપર જણાવ્યા મુજબ સ્થિત વ્યવસાય પરિસરમાં પ્રવેશવાનો અને ભાગીદારી પેઢીના વ્યવસાયમાં ભાગ લેવાનો પણ અધિકાર છે અને જો ભાગીદારીનો વ્યવસાય ચલાવવો શક્ય ન હોય તો પણ, વાદી માટે ભાગીદારીનું વિસર્જન કરવાનો એકમાત્ર રસ્તો હશે.હકીકતો અને સંજોગોમાં તે ન્યાયી અને ન્યાયી રહેશે કે પેઢી (સામાવાળા નંબર ૧) નું વિસર્જન થવું જોઈએ.

૧૨ ભાગીદારીના દસ્તાવેજો અને અન્ય તમામ સંબંધિત દસ્તાવેજો સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ના કબજામાં છે અને તમામ બેંક ખાતાઓ વગેરે પણ સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ના કબજામાં છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વર્ષ ૨૦૧૧ દરમિયાન, વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ વચ્ચે કેટલાક પત્રવ્યવહાર થયા છે અને વર્તમાન કાર્યવાહી દરમિયાન જ્યારે જરૂર પડશે ત્યારે તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવશે.

૧૩ આ દાવો દાખલ કરવા માટે કાર્યવાહીનું કારણ અહીં ઉપર વર્ણવેલ તથ્યો અને સંજોગોમાં ઊભું થયું છે અને વર્ષ ૨૦૧૩ માં જ્યારે વાદીને વ્યવસાયિક પરિસરમાં પ્રવેશવા અને વ્યવસાયમાં ભાગ લેવાના આ અધિકારથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો હતો અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ દ્વારા તેને હાંકી કાઢવામાં આવ્યો હતો અને જ્યારે તેણે ૭.૫.૨૦૧૩ અને ૧૬.૮.૨૦૧૩ પર પોલીસ ફરિયાદો દાખલ કરી હતી અને જ્યારે સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ એ તેને વ્યવસાયમાં પ્રવેશ આપવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેને ભાગીદારી વ્યવસાયના ખાતા પુસ્તકો અને અન્ય બાબતો અને દસ્તાવેજોની તપાસ કરવાની મંજૂરી આપવાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો અને નફો અને નુકસાન ખાતા અને બેલેન્સશીટ પણ જોવાનો ઇનકાર કર્યો હતો.

૧૪ વાદી સૌથી આદરપૂર્વક પ્રાર્થના કરે છે કે:

(એ) માનનીય અદાલતે ભાગીદારી પેઢી એટલે કે ડેફના વિસર્જન માટે હુકમનામું પસાર કરવા માટે ખુશી થશે. નંબર ૧ વર્તમાન દાવો ભરવાની તારીખથી અથવા માનનીય અદાલત દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેવી તારીખથી.આ પ્રાર્થના માટે કોર્ટ ફી રૂ.૧૦૦-ચૂકવવામાં આવે છે અને ચોંટાડવામાં આવે છે.

(બી) માનનીય અદાલત સામાવાળાઓને ભાગીદારી પેઢીની તમામ બાબતોના સાચા અને સાચા હિસાબ રજૂ કરવા, બેલેન્સ શીટ, નફો અને ગુકસાન ખાતા, બેંક સ્ટેટમેન્ટ, આવક-કર વળતર વગેરે જેવા તમામ સંબંધિત દસ્તાવેજો દ્વારા સમર્થિત હુકમનામું પસાર કરવા અને ભાગીદારી પેઢીમાં તેના એક તૃતીયાંશ હિસ્સાના કારણે વાદીને ચૂકવવાની રકમ ચૂકવવા માટે ખુશીથી આદેશ આપે છે.આ પ્રાર્થના માટે કોર્ટ ફી રૂ.૧૦૦-ચૂકવવામાં આવે છે અને ચોંટાડવામાં આવે છે.

(સી) માનનીય અદાલત સામાવાળાઓ, તેમના સેવકો-તેમના એજન્ટો અને સામાવાળાઓ વતી કોઈપણને ભાગીદારીના વ્યવસાયના સંચાલનમાં સક્રિય ભાગ લેતા વાદીને અવરોધે છે અથવા ખતેલ પહોંચાડે છે અને જે પરિસરમાં ભાગીદારીનો વ્યવસાય ચાલે છે તેના સંયુક્ત કબજામાં કાયમી મનાઈ હુકમ માટે હુકમનામું પસાર કરે છે.

આ પ્રાર્થના માટે કોર્ટ ફી રૂ. ૧૦૦-ચૂકવવામાં આવે છે અને ચોંટાડવામાં આવે છે.

(ડી) માનનીય અદાલત આ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં ન્યાયી અને યોગ્ય હોય તેવી કોઈપણ અન્ય રાહત આપવા અને આપવા માટે ખુશ છે.

૪. સામાવાળાઓ દાવામાં હાજર થયા અને તેમનું લેખિત નિવેદન રજૂ કર્યું:૨૨ વિગતવાર.લેખિત નિવેદનમાં સામાવાળાઓએ વાદી દ્વારા રજૂ કરાયેલા સમગ્ર કેસને નકારી કાઢ્યો હતો.સામાવાળાઓએ વાદી સાથે કોઈ ભાગીદારીમાં પ્રવેશ કર્યો હોવાનો અને ભાગીદારી કરારનો અમલ કરવાનો પણ ઇનકાર કર્યો હતો.મારે આખું લેખિત નિવેદન ફરીથી રજૂ કરવાની જરૂર નથી.જો કે, હું લેખિત નિવેદનના બે સંબંધિત ફકરાઓનું પુનઃઉત્પાદન કરું છું:

"(૮) મારી વિરુદ્ધની ફરિયાદ અરજી અને મનાઈ હુકમ અરજીના પેરા- ૧,૨,૩ અને ૪ માં સમાવિષ્ટ તથ્યો સાચા નથી અને હું તે સ્વીકારતો નથી.વાદીએ પેરા-૧માં જણાવ્યું છે કે તે શ્રી કૃષ્ણ ડેરી ફાર્મ અને કોલ્ડ- ડ્રિક્સના નામ અને શૈલીમાં વ્યવસાય ચલાવે છે જે સાચું નથી.હકીકતમાં, સામાવાળાના મૃત પૂર્વજ શ્રી કૃષ્ણ ડેરીના નામે વ્યવસાય કરતા હતા.મૃતક ખોડીદાસ ચતુરદાસ પટેલ દ્વારા આ મિલકતને ભાડે રાખવા અંગે કોઈ વિવાદ નથી.તે સાચું નથી કે માત્ર વાદી જ મૃતક ખોડીદાસ ચતુરદાસ પટેલને આ વ્યવસાયમાં મદદ કરતો હતો.તેમના તમામ

વારસદારો તેમને આ વ્યવસાયમાં મદદ કરતા હતા.એ વાત સાચી નથી કે કોલ્હાપુરમાં વિષ્ણુભાઈનો પાવર લૂમ્સના સ્પેરપાર્ટ્સનો પોતાનો વ્યવસાય છે.હકીકતમાં, આ વ્યવસાયની માલિકી મૃતક ખોડીદાસ ચતુર્દસ પટેલ પાસે હતી, જેનું સંચાલન મોટા પુત્ર વિષ્ણુભાઈ દ્વારા કરવામાં આવતું હતું.તે સાચું નથી કે રમેશભાઈ ખોડીદાસ પટેલનો અમદાવાદના શાહપુર વિસ્તારમાં અંબિકા ડેરી ફાર્મના નામે પોતાનો વ્યવસાય છે.હકીકતમાં, રમેશભાઈ પરિવારના સભ્ય તરીકે આ વ્યવસાયની સંભાળ રાખતા હતા, જે મૂળરૂપે મૃતક ખોડીદાસ ચતુરદાસ પટેલ પાસે હતો.વાદીએ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ દ્વારા સામાવાળા નંબર ૩ અને સુરેશભાઈ સંબંધિત રજૂઆતો સ્પષ્ટપણે સાબિત કરવી જોઈએ.પેરા-૩માં ઉલ્લેખિત હકીકત અંગે કોઈ વિવાદ નથી કે ખોડીદાસ ચતુર્દસ પટેલનું મૃત્યુ ૧૨/૧૨/૧૯૯૯ પર થયું હતું અને તેમના મૃત્યુ પહેલાં તેમણે વસિયતનો અમલ કર્યો હતો.તેથી, મારી વિરુદ્ધ પેરા ૧,૨,૩,૪ ની હકીકત સાચી નથી અને હું તે સ્વીકારતો નથી.

(૯) ફરિયાદ અરજીના પેરા-૫માં વર્ણવેલ તથ્યો અને મારી સામેની મનાઈ હુકમ અરજી સાચી નથી અને હું તે સ્વીકારતો નથી.વાદી દ્વારા ઉપરોક્ત પેરામાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે તે ભાગીદારીમાં વ્યવસાય કરે છે, જે હકીકતમાં સાચું નથી.વાદીએ તે સંબંધમાં કોઈ સહાયક પુરાવા રજૂ કર્યા નથી જે પોતે જ દર્શાવે છે કે વાદી અદાલત સમક્ષ કેટલી હદે ખોટા

તથ્યોની અવગણના કરે છે.તેથી, મારી વિરુદ્ધ પેરા-પની હકીકત સાચી નથી અને હું તે સ્વીકારતો નથી.

૫. હું એ હકીકતની નોંધ લઉં છું કે પ્રદર્શન:૨૨ સામાવાળાઓ દ્વારા ફરિયાદ તેમજ વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી મનાઈ હુકમ અરજી બંનેને દાખલ કરવામાં આવેલો સંયુક્ત જવાબ છે.

૬. તે વિવાદમાં નથી કે જ્યારે દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો ત્યારે ભાગીદારી ખત અન્ય દસ્તાવેજો સાથે રજૂ કરવામાં આવ્યું ન હતું.જેમ જેમ વાદી દ્વારા વિનંતી કરાયેલ મનાઈ હુકમ નકારી કાઢવામાં આવ્યો, તેમ વાદી ૨૧મી ઓગસ્ટ ૨૦૧૫ના રોજ ઓર્ડર સામે અપીલ દાખલ કરીને આ અદાલત સમક્ષ આવ્યો.પ્રથમ વખત, હાઈકોર્ટ સમક્ષ અપીલ ફોમ ઓર્ડરમાંથી ઉદ્ભવેલી કાર્યવાહીમાં, વાદીએ મૂળ ભાગીદારી ખત રજૂ કર્યું હતું, જેના પર સામાવાળાઓ તેમજ પોતે પણ સહી કરી હતી.આદેશની અપીલનો નિકાલ આ અદાલત દ્વારા ૭મી ઓગસ્ટ ૨૦૧૫ના આદેશ દ્વારા નીચેની શરતોમાં કરવામાં આવ્યો હતો:

"૧.ઓર્ડર તરફથી અપીલના અંતિમ નિકાલ માટે પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલ સાંભળ્યા.ઓર્ડર તરફથી આ અપીલ મૂળ વાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જેની નોટિસ ઓફ મોશન અરજીઓ Exhibit ૬ અને વચગાળાના મનાઈ હુકમ માટે ૭ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૦.૦૪.૨૦૧૫ ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી.વાદી અને સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ સાચા

ભાઈઓ છે.સામાવાળા નંબર ૧ એક ભાગીદારી પેઢી છે, જેમાં વાદી અન્ય સામાવાળાઓ સાથે ભાગીદાર હોવાનો દાવો કરે છે.વાદીએ ભાગીદારીના વિસર્જન માટે, હિસાબ લેવા માટે અને ભાગીદારીના વ્યવસાયમાં તેની ભાગીદારી સામે કાયમી મનાઈ હુકમ માટે વિનંતીઓ માટે ઉપરોક્ત દાવો દાખલ કર્યો છે.આવા દાવાને બાકી રાખીને, તેમણે સામાવાળાઓ સામે વચગાળાના મનાઈ હુકમ માટે પ્રાર્થના કરી હતી, જે તેમને વ્યવસાયમાં તેમની સક્રિય ભાગીદારીમાં અવરોધે નહીં.

૨. ટ્રાયલ કોર્ટે, વિવાદિત આદેશ દ્વારા, આવી અરજીઓને નકારી કાઢી હતી કે રાહત ફરજિયાત રાહતની પ્રકૃતિમાં છે અને ભાગીદારી અધિનિયમની કલમ ૬૯ (૧) હેઠળ દાવો પ્રતિબંધિત કરવામાં આવશે, કારણ કે પેઢી નોંધાયેલી નથી.

૩. પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર અવલોકિત દસ્તાવેજો રાખ્યા પછી, એવું જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટે નોંધણીની જરૂરિયાત સિવાય આ મામલાના અન્ય કોઈ પાસાઓની તપાસ કરી નથી.ભાગીદારી અધિનિયમની કલમ ૬૯ની પેટા-કલમ (૩) ને ધ્યાનમાં રાખીને ચોક્કસપણે ભાગીદારી પેઢીના હિસાબ અને વિસર્જનની પ્રકૃતિ ધરાવતી પ્રાર્થનાઓ, નોંધણી વગરની ભાગીદારી પેઢીના કિસ્સામાં કલમ ૬૯ (૧) હેઠળ સમાવિષ્ટ દાવાની જાળવણી સામે પ્રતિબંધ લાગુ થશે નહીં.ટ્રાયલ કોર્ટે આ મામલાના અન્ય કોઈ પાસાઓની તપાસ કર્યા વિના, કાર્યવાહીને નવેસરથી વિચારણા માટે રિમાન્ડ કરવી યોગ્ય રહેશે.વાદીએ વચગાળાની રાહત આપવા માટે કોઈ કેસ કર્યો છે કે

કેમ, પછી ભલે તે ફરજિયાત હોય કે નિવારક હોય, તે એક એવો પ્રશ્ન છે જેનો નિર્ણય બંને પક્ષો દ્વારા રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે કરવાની જરૂર છે.હું આવી કવાયત હાથ ધરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ છોડીશ.આમ કરતી વખતે, હું સામાવાળા નંબર ૨ અને ૩ ના વલણની પણ નોંધ લઉં છું કે આખરે, આ મુદ્દો, ભાઈઓ વચ્ચે એક હોવાથી, તેઓ કોઈપણ સૌહાર્દપૂર્ણ સમાધાન માટે ખુલ્લા છે.

૪. પરિણામે, આ મર્યાદિત હદ સુધી આદેશ સામે અપીલની મંજૂરી છે.ટ્રાયલ કોર્ટનો આદેશ રદ કરવામાં આવે છે.પ્રસ્તાવ અરજીઓ Exhibit ૬ અને ૭ ની સૂચના બંને પક્ષોની તમામ દલીલો ખુલ્લી રાખીને નવેસરથી અને ઝડપથી નક્કી કરવામાં આવશે.

૭. એવું જણાય છે કે વાદી દ્વારા ભાગીદારીનો દસ્તાવેજ રજૂ કરવામાં આવે તે પહેલાં જ સામાવાળાઓએ અરજી પ્રદર્શિત કરવાનું પસંદ કર્યું:૩૭ આબિટ્રિશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ એવી પ્રાર્થના સાથે કે ભાગીદારીના ખતમાં આબિટ્રિશન કલમ હોવાથી, પક્ષો વચ્ચેના વિવાદને આબિટ્રિટરને મોકલવો જોઈએ.એડિશનલ પ્રિન્સિપલ સિવિલ જજ, સિટી સિવિલ કોર્ટ નંબર ૨, અમદાવાદએ અરજી પ્રદર્શનનો ચુકાદો આપ્યો:૩૭ સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ અને ૨૧ ઓક્ટોબર ૨૦૧૬ના આદેશ દ્વારા તેને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.

૮. ચેમ્બર સમન્સ પ્રદર્શન નીચે પસાર કરાયેલ વિવાદિત આદેશ:૩૬ / ૩૭
અહીં નીચે દર્શાવેલ છે:

"(૧) અન્ડરસાઈન્ડરે ૧/૮/૨૦૧૬ પર એડિશનલ પ્રિન્સિપલ જજ તરીકેનો કાર્યભાર સંભાળ્યો છે.ચેમ્બર જજ તરીકે મારા દ્વારા આ મામલાની સુનાવણી કરવામાં આવી હોવાથી, પક્ષકારોએ સંયુક્ત રીતે એક્સ્ટ. જર આ બાબતને આ અદાલતમાં સ્થાનાંતરિત કરવી અને તેથી, આ બાબત રજિસ્ટ્રી દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ મૂકવામાં આવે છે.

(૨) આ સામાવાળાઓ દ્વારા આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ (ટૂંકમાં, 'ધ એક્ટ') હેઠળ મધ્યસ્થીને આ બાબત મોકલવા માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી છે.

(૩) સામાવાળાઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવે છે કે દાવો વાદી દ્વારા ભાગીદારી પેઢીના વિસર્જન માટે અને ખાતાઓ માટે પણ દાખલ કરવામાં આવે છે.બચાવ પક્ષ દ્વારા આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે વાદીએ ફરિયાદની સાથે મનાઈ હુકમની અરજી રજૂ કરી છે અને આ અરજીને આ અદાલત દ્વારા ગુણદોષના આધારે નકારી કાઢવામાં આવી હતી.ઉપરોક્ત આદેશથી વ્યથિત થઈને, વાદી માનનીય ઉચ્ચ અદાલતમાં દોડી ગયો અને માનનીય ઉચ્ચ અદાલતે આ અદાલતને મનાઈ હુકમ અરજીની ફરીથી સુનાવણી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.સામાવાળાઓ દ્વારા આગળ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે માનનીય

હાઈકોર્ટ સમક્ષ, વાદીએ સામાવાળા નંબર ૧ પેઢીના ભાગીદારી દસ્તાવેજની નકલ રજૂ કરી છે અને સામાવાળાઓના ધ્યાનમાં આવ્યું છે કે ઉક્ત ભાગીદારી દસ્તાવેજમાં મધ્યસ્થીની કલમ છે અને તેથી, આ બાબતને મધ્યસ્થી પાસે મોકલવાની વિનંતી કરી છે.

(૪) વાદીએ પોતાનો જવાબ એક્સ્ટ દ્વારા દાખલ કર્યો છે. ૩૯ અને દલીલ કરી હતી કે સામાવાળાઓએ એક્સ્ટમાં તેમનું લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યું છે. ૨૨ અને તેથી, આ અરજી નામંજૂર કરવી જરૂરી છે. વાદી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો વિવાદ આર્બિટ્રેશન કલમના અધિકારક્ષેત્રની બહાર છે. ભાગીદારી દસ્તાવેજનું અસ્તિત્વ સામાવાળાઓના જ્ઞાનમાં ઘણું હતું. વાદી દ્વારા આગળ દલીલ કરવામાં આવે છે કે આર્બિટ્રેશન કલમ અસ્તિત્વમાં હોવા છતાં, હાજર સામાવાળાઓને દાવો લડવા માટે પસંદ કરવામાં આવે છે અને તેથી, કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી. વર્તમાન વાદીએ આ આધાર પર વર્તમાન કેસ દાખલ કર્યો છે કે વાદી અને સામાવાળાઓ ભાગીદાર છે, ભાગીદારી પેઢીના અન્ય ભાગીદારો નિવૃત્ત થયા છે અને વાદી અને સામાવાળાઓ હાલની પેઢીમાં ભાગીદાર રહે છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે લેખિત નિવેદન દાખલ કરતી વખતે, સામાવાળાઓએ તમામ બચાવ કર્યો છે અને મુદ્દાઓને મધ્યસ્થીને મોકલવા માટે કોઈ વિનંતી કર્યા વિના અને તેથી, કાયદાની કલમ ૮ નો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી.

(પ) સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી કે. એન. શેઠ અને વાદી માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ. જે. ઠાકરને સાંભળ્યા.

(ડ) શ્રી શેઠે દલીલ કરી છે કે તે એક સ્વીકૃત હકીકત છે કે ભાગીદારી પેઢી અસ્તિત્વમાં છે અને વાદી અને સામાવાળાઓ ઉક્ત પેઢીના ભાગીદારો છે. જ્યારે માનનીય હાઈકોર્ટ સમક્ષ આ મામલાની સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી, ત્યારે વાદીએ આ ભાગીદારી ખત રજૂ કર્યું હતું અને તે સમયે સામાવાળાઓના ધ્યાનમાં આવ્યું હતું કે ભાગીદારી ખતમાં મધ્યસ્થતાની કલમ છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત ભાગીદારી ખતનો પેરા-૧૯ પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદો સાથે સંબંધિત છે અને તેને મધ્યસ્થતા માટે મોકલી શકાય છે અને તેથી, આ અદાલતને કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી અને તેણે આ અરજીને મંજૂરી આપવા વિનંતી કરી છે.

(૭) વાદી વતી શ્રી ઠાકરે દલીલ કરી છે કે સામાવાળાઓએ તેમનું લેખિત નિવેદન Ext.૨૨ દ્વારા દાખલ કર્યું છે. લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યા પછી, સામાવાળાઓ કાયદાની કલમ ૮ ના રક્ષણનો દાવો કરી શકતા નથી. આ વિસર્જન માટેનો દાવો છે અને ભાગીદારી ઈચ્છા મુજબ છે. વાદીએ આ દાવો વિસર્જન માટે દાખલ કર્યો છે અને તેથી, આ અદાલતને ફરિયાદને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે કાયદાની કલમ ૮ ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે. મુકદ્દમાના પક્ષકારો લેખિત નિવેદન દાખલ કરતા પહેલાં આ મુદ્દો ઉઠાવશે.

(૮) આ ભાગીદારી અને ખાતાઓના વિસર્જન માટેનો દાવો છે.દાવાની ટૂંકી હકીકતો એ છે કે પક્ષકારોના પિતા, ખોડીદાસ ચતુર્દસ પટેલ, રેલવે કોસિંગ, નવરંગપુરા, અમદાવાદ ખાતે આવેલી દુકાન નંબર ૩ ખાતે ભાડાના પરિસરમાં ૧૯૭૯-૮૦ માં શરૂ થયા હતા.ત્યારબાદ મૃતક કે. સી. પટેલ દ્વારા આ મિલકત ખરીદવામાં આવી છે.કે. સી. પટેલનાં મૃત્યુ પછી, વાદી અને અન્ય ચાર ભાગીદારો મિલકતના સંયુક્ત માલિકો બન્યા હતા.મૃતક કે. સી. પટેલનાં વારસદારોએ આ વ્યવસાયને ભાગીદારી પેઢીમાં રૂપાંતરિત કરવાનું નક્કી કર્યું અને ૧૩/૧૨/૨૦૦૦ પર ભાગીદારી દસ્તાવેજ અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો.ત્યારબાદ, વિષ્ણુભાઈ અને સુરેશભાઈ નામના બે ભાઈઓએ તેમના શેર બાકીના ભાગીદારોને વેચી દીધા અને ૧/૪/૨૦૦૫ પર, વાદી અને સામાવાળાઓ ભાગીદાર તરીકે રહ્યા.૨૦૦૧ સુધી વેપાર સરળતાથી ચાલી રહ્યો હતો.૨૦૦૧માં વાદીને અકસ્માતનો સામનો કરવો પડ્યો હતો.ત્યારબાદ, તેમને હૃદયરોગનો હુમલો આવ્યો અને ૨૦૦૧ થી ૨૦૧૦ સુધી વિકલાંગ હોવાને કારણે તેઓ આ વ્યવસાયમાં ભાગ લેવા માટે શારીરિક રીતે અસમર્થ હતા.ત્યારબાદ બાકીના બે ભાગીદારોએ વ્યવસાય પરિસરમાં વાદીને દાખલ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેથી, આ દાવો.

(૯) આ કાયદાની કલમ ૮ હેઠળની અરજી છે, જે નીચે મુજબ છે:

"૮.જ્યાં આબિટ્રેશન કરાર હોય ત્યાં પક્ષોને આબિટ્રેશનમાં મોકલવાની સત્તા

(૧) ન્યાયિક સત્તાધિકારી કે જેની સમક્ષ આર્બિટ્રેશન કરારને આધિન બાબતમાં કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે, જો કોઈ પક્ષ વિવાદના સાર પર પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વખતે લાગુ થાય છે, તો પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશન માટે સંદર્ભિત કરશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અરજીને ત્યાં સુધી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી તેની સાથે મૂળ આર્બિટ્રેશન કરાર અથવા તેની યોગ્ય પ્રમાણિત નકલ ન હોય.

(૩) પેટા કલમ (૧) હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હોવા છતાં અને આ મુદ્દો ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ પેનિંગ હોવા છતાં, લવાઈ શરૂ કરી શકાય છે અથવા ચાલુ રાખી શકાય છે અને લવાઈનો ચુકાદો આપી શકાય છે.

(૧૦) કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળાઓએ લેખિત નિવેદન દાખલ કરીને તમામ વિવાદો ઉઠાવ્યા છે, જે આર્બિટ્રેશન કલમ લાગુ કરવાના તેમના અધિકારને માફ કરવા સમાન છે. કલમ ૮ (૧) માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે ન્યાયિક કાર્યવાહીમાં પક્ષકારોએ વિવાદના સાર પર પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વખતે તરત જ મધ્યસ્થીને આ બાબત મોકલવા માટે અરજી કરવી આવશ્યક છે. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, તે પ્રથમ દ્રષ્ટિએ રેકૉર્ડ પર છે કે આ અરજી સામાવાળાઓએ તેમનું લેખિત નિવેદન દાખલ

કર્યા પછીની અરજી છે અને તેથી, આ અરજી ટકી શકતી નથી.તેથી, હું નીચેનો આદેશ પસાર કરું છું:

હુકમ

ચેમ્બર સમન્સ એક્ટ. ૩૬ / ૩૭ આથી નકારી કાઢવામાં આવે છે અને તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

કલમમાં ખર્ચ હોવો જોઈએ " .

૯. આબિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળ સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને નકારી કાઢવાના કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશથી અસંતુષ્ટ હોવાથી, સામાવાળાઓ એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૩૭ હેઠળ હાલની ફર્સ્ટ અપીલ સાથે આ અદાલત સમક્ષ છે.

૧૦. શ્રી મેહુલ સેક્શન શાહ, અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ-મૂળ સામાવાળાઓએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે નીચેની અદાલતે અરજીને નકારી કાઢવામાં ગંભીર ભૂલ કરી હતી.૩૭ સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલ.તે રજૂ કરશે કે નિર્વિવાદપણે, જ્યારે સામાવાળાઓ દ્વારા લેખિત નિવેદન દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે ભાગીદારીના ખતનો દસ્તાવેજ રેકૉર્ડ પર ન હતો.તે વાદી દ્વારા તેની ફરિયાદ સાથે રજૂ કરવામાં આવી ન હતી.સામાવાળાઓને આવા ભાગીદારી કરાર વિશે કોઈ ખ્યાલ નહોતો, જોકે તેઓ

આવા ભાગીદારી કરારના હસ્તાક્ષરકર્તા હતા.જ્યારે વાદી દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ આદેશની અપીલ તેની સાથે દાખલ કરવામાં આવી ત્યારે જ ભાગીદારીના ખતનો દસ્તાવેજ પ્રથમ વખત રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.તે દિવસે સામાવાળાઓને ખબર પડી કે તેમના દ્વારા વિધિવત હસ્તાક્ષર કરાયેલ ભાગીદારીનો દસ્તાવેજ છે.શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, સામાવાળાઓને પ્રથમ વખત સમજાયું કે ભાગીદારી દસ્તાવેજમાં મધ્યસ્થતાની કલમ છે, અને આવા સંજોગોમાં, સામાવાળાઓએ અરજીનું પ્રદર્શન કરવાનું પસંદ કર્યું:૩૭ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ.શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, નીચેની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા મુજબ એવું ન કહી શકાય કે સામાવાળાઓએ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ લાગુ કરવાનો અને વિવાદને મધ્યસ્થી પાસે મોકલવાનો તેમનો અધિકાર છોડી દીધો છે.શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે સામાવાળાઓએ વાદીને વિગતવાર લેખિત નિવેદન તેમજ વાદીની મનાઈ હુકમ અરજી દાખલ કરી હોવા છતાં, તે જાણ્યા પછી કે ભાગીદારી ખત છે અને ભાગીદારી ખતમાં મધ્યસ્થીની કલમ છે, તે અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ નો ઉપયોગ કરવાનો અને ટ્રાયલ જજને વિવાદને મધ્યસ્થીને મોકલવા માટે કહેવાનો તેમના અધિકારની અંદર હતો.શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે અન્યથા પણ, અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો વિવાદિત આદેશ કાયદામાં ખોટો છે અને તેને રદ કરીને રદ કરવામાં આવે તે યોગ્ય છે.

૧૧. બીજી તરફ, વાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી સુનીત શાહે આ અપીલનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે.શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, ચેમ્બર સમન્સને નકારી કાઢવામાં નીચેની અદાલત દ્વારા કાયદાની કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી હોવાનું ન કહી શકાય.૩૬ / ૩૭. શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, સામાવાળાઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલો સમગ્ર કેસ અપ્રમાણિક છે.શ્રી શાહ રજૂ કરશે કે વિગતવાર લેખિત નિવેદનમાં, સામાવાળાઓ દ્વારા લેવામાં આવેલું વલણ એ છે કે પક્ષો વચ્ચે આવી કોઈ ભાગીદારી અસ્તિત્વમાં નથી અને કોઈ પણ સમયે, કોઈ પણ ભાગીદારી કરાર પક્ષકારો દ્વારા યોગ્ય રીતે હસ્તાક્ષરિત કરવામાં આવ્યો નથી.હકીકતમાં, શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, વાદી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા સમગ્ર કેસને સંપૂર્ણ રીતે નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.સામાવાળાઓએ એવું નાટક કર્યું કે જાણે તેઓ ભાગીદારીના વ્યવસાય અને ભાગીદારીના ખતથી સંપૂર્ણપણે અજાણ હોય.શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, વાદીએ પક્ષકારો દ્વારા યોગ્ય રીતે હસ્તાક્ષરિત મૂળ ભાગીદારી દસ્તાવેજ રજૂ કરતા જ સામાવાળાઓને સમજાયું કે તેઓ મુશ્કેલીમાં છે.શ્રી શાહના જણાવ્યા અનુસાર, એવું માનવું ખૂબ જ મુશ્કેલ છે કે સામાવાળાઓને ભાગીદારી કરારના અમલ વિશે ત્યારે જ ખબર પડી જ્યારે તે વાદી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, અને ખાસ કરીને જ્યારે તેઓ દસ્તાવેજમાં હસ્તાક્ષરકર્તા હતા.સામાવાળાઓને હવે પાછા ફરવાની અને એમ કહેવાની મંજૂરી આપવી જોઈએ નહીં કે વિવાદને એકવાર વિગતવાર લેખિત

નિવેદન દાખલ કરીને અને તે રીતે દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કર્યા પછી મધ્યસ્થીને મોકલવામાં આવે.

૧૨. શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે વાદી દ્વારા પછીના તબક્કે દસ્તાવેજ રજૂ કરવાથી વિગતવાર લેખિત નિવેદન દાખલ કર્યા પછી અધિનિયમ, ૧૯૮૬ની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરવાનો સામાવાળાઓનો અધિકાર પુનર્જીવિત થશે નહીં. વાદી દ્વારા મૂળ ભાગીદારી ખતનો પુરાવો પુરાવાના સંદર્ભમાં હોવાનું કહી શકાય. જો સામાવાળાઓને ભાગીદારીના કોઈ ખત અંગે કોઈ ખ્યાલ ન હોત, જેમ કે વાદીમાં ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે, તો પછી વિગતવાર લેખિત નિવેદન દાખલ કરતા પહેલા, તેઓ અદાલતને વાદીને દસ્તાવેજ રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવા માટે કહી શક્યા હોત.

૧૩. ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, સામાવાળા-મૂળ વાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહે રજૂઆત કરી હતી કે આ ફર્સ્ટ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા ન હોવાને કારણે તેને બરતરફ કરી શકાય છે.

૧૪. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી પસાર થયા પછી, મારા ધ્યાનમાં આવતો એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે નીચેની અદાલતે વિવાદિત આદેશ પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે કે કેમ.

૧૫. વિનંતી કરવામાં આવેલી દલીલો પર, આ અદાલતની વિચારણા માટે નીચેના મુદ્દાઓ ઉભા થાય છે:

[૧] શું સામાવાળાઓએ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ ફરિયાદ દાખલ કરતા પહેલા વિવાદના સાર પર તેમનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કર્યું હતું કે કેમ –

[૨] શું સામાવાળાઓ માટે ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ પદાર્થ પર તેમનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કર્યા પછી આ આધાર પર અરજી દાખલ કરવાની કાયદાકીય મંજૂરી છે કે જ્યારે લેખિત નિવેદન દાખલ કરવામાં આવ્યું ત્યારે ભાગીદારીનો ખત રેકૉર્ડમાં ન હતો અને તેમને ભાગીદારીના આવા ખત વિશે અને તેમાં સમાવિષ્ટ લવાદની કલમ વિશે ત્યારે જ ખબર પડી જ્યારે વાદી દ્વારા ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ દાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો –

[૩] શું સામાવાળાઓએ વાદીના સમગ્ર કેસને નકારીને વિગતવાર લેખિત નિવેદન દાખલ કરીને સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરીને અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ અરજીને પ્રાધાન્ય આપવાનો તેમનો અધિકાર માફ કર્યો હોવાનું કહી શકાય કે કેમ –

[૪] નીચેની અદાલતે ચેમ્બર સમન્સને નકારી કાઢવામાં કોઈ અધિકારક્ષેત્રની ભૂલ કરી છે કે કેમ તે દર્શાવે છે:૩૬ / ૩૭–

૧૬. આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સિલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૫માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈ એ જાહેર કરીને "ન્યાયિક હસ્તક્ષેપની હદ" નું વર્ણન કરે છે કે "હાલમાં અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ કાયદામાં કંઈપણ હોવા છતાં, આ ભાગ દ્વારા સંચાલિત બાબતોમાં, કોઈ પણ ન્યાયિક સત્તા આ ભાગમાં જોગવાઈ કરવામાં

આવી હોય તે સિવાય દરમિયાનગીરી કરશે નહીં".પક્ષકારોને આબિટ્રેશનમાં મોકલવાની સત્તા-જ્યાં આબિટ્રેશન કરાર હોય છે-કલમ ૮માં પૂરી પાડવામાં આવી છે, જે વિવાદના મૂળમાં હોવાથી, નીચે મુજબ નોંધ લેવી આવશ્યક છે:

"૮.જ્યાં આબિટ્રેશન કરાર હોય ત્યાં પક્ષોને આબિટ્રેશનમાં મોકલવાની સત્તા

(૧) ન્યાયિક સત્તાધિકારી કે જેની સમક્ષ આબિટ્રેશન કરારને આધિન બાબતમાં કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે, જો કોઈ પક્ષ વિવાદના સાર પર પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વખતે લાગુ થાય છે, તો પક્ષકારોને આબિટ્રેશન માટે સંદર્ભિત કરશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત અરજીને ત્યાં સુધી સ્વીકારવામાં આવશે નહીં જ્યાં સુધી તેની સાથે મૂળ આબિટ્રેશન કરાર અથવા તેની યોગ્ય પ્રમાણિત નકલ ન હોય.

(૩) પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અરજી કરવામાં આવી હોવા છતાં અને આ મુદ્દો ન્યાયિક સત્તા સમક્ષ પેન્ડિંગ હોવા છતાં, લવાદ શરૂ કરી શકાય છે અથવા ચાલુ રાખી શકાય છે અને લવાદનો ચુકાદો આપી શકાય છે.

૧૭. આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮નું કાળજીપૂર્વક વિશ્લેષણ દર્શાવે છે કે કોર્ટ આ બાબતને આબિટ્રેશનમાં મોકલી શકે તે પહેલાં નીચેની શરતો પૂરી કરવી જરૂરી છે:

(એ) પક્ષકારો વચ્ચેનો વિવાદ આર્બિટ્રેશન કરારનો વિષય હોવો જોઈએ;

(બી) દાવાના એક પક્ષે પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવા માટે અરજી કરવી જોઈએ;

(સી) અરજી વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વખતે અથવા તે પહેલાં દાખલ કરવી જોઈએ અને; (ડી) અરજી સાથે મૂળ લવાદ કરાર અથવા તેની પ્રમાણિત નકલ હોવી જોઈએ.

૧૮. આ અદાલત સમક્ષના કેસમાં, કાયદાની કલમ ૮ હેઠળની અરજી લેખિત નિવેદન દાખલ કરવા પર અથવા તે પહેલાં દાખલ કરવામાં આવી ન હોવાથી, પરંતુ લેખિત નિવેદન દાખલ થયા પછી દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી, કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવા માટેની પૂર્વશરત શરતોમાંથી એક આ કેસમાં પૂર્ણ થતી નથી.

૧૯. અહીં ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે કે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ (૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈમાં ૨૦૧૬ના અધિનિયમ નંબર ૩ દ્વારા ૨૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૫થી પૂર્વલક્ષી અસર સાથે સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.તેના સુધારા પહેલા, ઉપરોક્ત પેટા-કલમ નીચે મુજબ વાંચે છે:

"(૧) ન્યાયિક સત્તાધિકારી કે જેની સમક્ષ મધ્યસ્થતા કરારનો વિષય હોય તેવી બાબતમાં કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે, જો કોઈ પક્ષ વિવાદના સાર પર પોતાનું

પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વખતે લાગુ થાય છે, તો પક્ષકારોને મધ્યસ્થતા માટે સંદર્ભિત કરશે.

૨૦. તે સામાન્ય બાબત છે કે જ્યાં કોઈ વિવાદ આર્બિટ્રેશન માટે સંદર્ભિત હોય, ત્યાં પક્ષકારોને સિવિલ કોર્ટમાં (રવિ પ્રકાશ ગોયલ વિરુદ્ધ ચંદ્ર પ્રકાશ ગોયલ (એ.આઈ.આર. ૨૦૦૭ SC ૧૫૧૭)) ઉકેલનો આશરો લેવા માટે દબાણ કરી શકાતું નથી.તે વધુ નક્કી કરવામાં આવે છે કે કલમ ૮ માંની ભાષા પ્રકૃતિમાં અવ્યવહાર છે અને તેથી, એવા કિસ્સાઓમાં કે જ્યાં કરારમાં આર્બિટ્રેશન કલમ હોય, ત્યાં અદાલત માટે પક્ષકારોને તેમના આર્બિટ્રેશન કરારની દ્રષ્ટિએ આર્બિટ્રેશન માટે મોકલવું ફરજિયાત છે અને આવી અરજી કર્યા પછી મૂળ કાર્યવાહીમાં કોર્ટ દ્વારા વિવાદને આર્બિટ્રેટરને મોકલવા સિવાય કંઈપણ નક્કી કરવાનું બાકી નથી.[પી. આનંદ ગજપતિ રાજુ વિરુદ્ધ પી. વી. જી. રાજુ (મૃત) (૨૦૦૦ (૪) એસસીસી ૫૩૯)].

૨૧. તે જ સમયે, તે પણ એટલું જ સાચું છે કે કરારમાં આર્બિટ્રેશન કલમનું માત્ર અસ્તિત્વ આપમેળે દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને અવરોધે નહીં.આવા હેતુઓ માટે, ફોરમ, જ્યાં કરારમાં આર્બિટ્રેશન કલમની દ્રષ્ટિએ આર્બિટ્રેશનના આવા સંદર્ભ માટે વિનંતી કરવામાં આવે છે, જેમાંથી કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થાય છે, તે કલમ ૮ ની ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલી જોગવાઈના પ્રકાશમાં યોગ્ય કાર્યવાહીની તપાસ કરવા અને પસંદ કરવા માટે બંધાયેલો રહેશે.

૨૨. કાયદાની કલમ ૮ (૧) માં સુધારાની પહેલાં અથવા પછી "વિવાદના સાર પરનું પ્રથમ નિવેદન" શબ્દના અર્થ અંગે કોઈ વિવાદ નથી. દીવાની દાવાના સંદર્ભમાં, આવી અભિવ્યક્તિનો અર્થ દેખીતી રીતે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (સી. પી. સી.) ના આદેશ ૮ નિયમ ૧ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈના સંદર્ભમાં દાખલ કરવા માટે જરૂરી "લેખિત નિવેદન" હશે. પરંતુ, અન્ય ન્યાયિક સત્તામંડળો અથવા મંચો સમક્ષ કાર્યવાહીના હેતુઓ માટે જ્યાં સિવિલ પ્રોસિજર કોડ સખત રીતે લાગુ ન થઈ શકે, તેનો અર્થ એ થશે અને તેમાં તે પક્ષ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ જવાબ (અથવા જવાબ) નો સમાવેશ થાય છે જેની સામે તેના બચાવને સમજાવવા માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે. રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિમિટેડ વિરુદ્ધ વર્મા ટ્રાન્સપોર્ટ કંપની [એ.આઇ.આર. ૨૦૦૬ SC ૨૮૦૦] માં, સુપ્રીમ કોર્ટે અવલોકન કર્યું હતું કે આ અભિવ્યક્તિ "લેખિત નિવેદન" અભિવ્યક્તિ સાથે વિરોધાભાસી હોવી જોઈએ. તે પક્ષને ન્યાયિક સત્તાના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરવાનું સૂચવે છે અને તેથી, જે જરૂરી છે તે ન્યાયિક સત્તાના ભાગ પર એક તારણ છે કે પક્ષે આર્બિટ્રેશન કલમ લાગુ કરવાના તેના અધિકારને માફ કર્યો છે. જો વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન દાખલ કરતા પહેલાં અરજી દાખલ કરવામાં આવે, તો પક્ષે પોતાનો અધિકાર માફ કર્યો હોય અથવા અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં પોતાની જાતને સ્વીકારી લીધી હોય તેવું ન કહી શકાય.

૨૩. નોંધપાત્ર રીતે, સુધારાના પરિણામે કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૧) માં ત્રણ મોટા ફેરફારો થયા છે.સામાવાળાઓ દ્વારા અથવા તેમની હેઠળ દાવો કરતી વ્યક્તિને હવે આર્બિટ્રેશન કલમના લાભનો દાવો કરવાની મંજૂરી છે.આ સુધારાનો હેતુ તેનાથી વિપરીત કોઈપણ ચુકાદા અથવા આદેશ અથવા હુકમની અસરને નકારી કાઢવાનો છે.સુધારાની ત્રીજી અસર કટ ઓફ તારીખ સાથે સંબંધિત છે, જેના દ્વારા આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સિલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ (૧) હેઠળ અરજી રજૂ કરવી આવશ્યક છે.સુધારા પહેલા, આવી કટ ઓફ તારીખ "રજૂ કરતી વખતે (વિવાદના સાર પર તેમનું પ્રથમ નિવેદન)" શબ્દો દ્વારા સૂચવવામાં આવતી હતી.સુધારેલા કાયદા હેઠળ વપરાયેલા શબ્દો "રજૂ કરવાની તારીખ (વિવાદના સાર પર તેમનું પ્રથમ નિવેદન) પછીના નથી".

૨૪. કલમ ૮ (૧) માં સમાવિષ્ટ આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ કલમના કારણે પૂર્વ-સુધારામાં ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દોના સાદા અર્થને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું જણાય છે કે જે પક્ષ આર્બિટ્રેશન કરારને કારણે વિરોધ કરે છે તે મંચના અધિકારક્ષેત્રમાં જ્યાં કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે તેને તેનો જવાબ અથવા લેખિત નિવેદન રજૂ કરતી વખતે પણ આર્બિટ્રેશનના સંદર્ભ માટે અરજી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.સ્પષ્ટ રીતે વાંચીએ તો, "સબમિટ કરતી વખતે" શબ્દો સામાન્ય રીતે સૂચવે છે કે કલમ ૮ (૧) હેઠળ આવું પગલું લેખિત નિવેદન દાખલ કરવા સાથે સાથે આવી શકે છે.તે દલીલપૂર્વક અનુસરી શકે છે કે જો લેખિત નિવેદન દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય અને તેમ છતાં એક સાથે સામાવાળા

પક્ષકારોને આબિટ્રેશન (આબિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ હેઠળ) માટે સંદર્ભિત કરવાની માંગ કરી રહ્યો હોય, તો લેખિત નિવેદન રજૂ કરવાનું અધિકારની માફી તરીકે સમજી શકાતું નથી.

રૂપ. આમ, કલમ ૮ (૧) માં ત્રીજો સુધારો જેમાં વર્તમાન શબ્દો "સબમિટ કરતી વખતે પછી નહીં" ને "સબમિટ કરવાની તારીખ કરતાં પછી નહીં" દ્વારા બદલવામાં આવ્યા છે તે અમુક મહત્વના છે. સુધારેલા કાયદા હેઠળ સામાવાળાએ હવે આબિટ્રેશન કલમનો ઉપયોગ કરવો જરૂરી છે અને અરજી દાખલ કરીને તે હેઠળ સંદર્ભ માટે અદાલતમાં અરજી કરવી જરૂરી છે પરંતુ વિવાદના સાર પર પોતાનું નિવેદન રજૂ કરવા માટે તેનું લેખિત નિવેદન અથવા કોઈ જવાબ દાખલ કરવાની જરૂર નથી. તેના બદલે, વિવાદના સાર પર તેના (પ્રથમ) નિવેદનને સૂચવતા લેખિત નિવેદન અથવા જવાબની રજૂઆતને લવાદના સંદર્ભની માંગણી કરવાના અધિકારની માફી તરીકે અથવા દાવેદાર (વાદી) દ્વારા કાર્યવાહી કરવામાં આવી હોય તેવી અદાલતની અધિકારક્ષેત્રની રજૂઆત અથવા સંમતિ તરીકે પણ સમજી શકાય છે. કલમ ૮ (૧) ની સુધારેલી જોગવાઈ, જોકે, તે સમયગાળાની મર્યાદા નક્કી કરે છે કે જેમાં આબિટ્રેશન કરારનો ઉપયોગ કરતી આવી અરજી રજૂ કરવી આવશ્યક છે. તે આ મર્યાદા સમયગાળો છે જે "સબમિટ કરવાની તારીખ કરતાં પાછળથી નહીં" શબ્દો દ્વારા સૂચવવામાં આવે છે.

૨૬. સુકન્યા હોલિંગ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ જાયેશ એચ. પંડ્યા [એ.આઇ.આર. ૨૦૦૩ SC ૨૨૫૨] માં, સુપ્રીમ કોર્ટે કાયદાની કલમ ૮નો અર્થઘટન કરતી વખતે, અન્ય બાબતોની સાથે, નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"વધુમાં, આ બાબત મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલને મોકલવાની જરૂર નથી, જો –

(૧) આર્બિટ્રેશન કરારના પક્ષકારોએ વિવાદને આર્બિટ્રેટરને મોકલવા માટે આવી કોઈ અરજી દાખલ કરી નથી;

(૨) બાકી મુકદ્દમામાં, વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતા પહેલા આવી અરજી દાખલ કરવામાં આવતી નથી; અથવા

(૩) આવી અરજી મૂળ આર્બિટ્રેશન કરાર અથવા તેની યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત નકલ સાથે નથી.

૨૭. તે સાચું છે કે ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત કેસમાં, આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સિલીએશન એક્ટની કલમ ૮ હેઠળની અરજી લેખિત નિવેદન દાખલ કરવામાં આવ્યું તે પહેલાં દાખલ કરવામાં આવી હોવાનું જણાય છે અને તેથી, લેખિત નિવેદન દાખલ થયા પછી આવી અરજી દાખલ કરી શકાય કે કેમ તે પ્રશ્ન આ કેસમાં સીધા વિચારણા માટે આવ્યો ન હતો, પરંતુ, કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો એ અભિપ્રાયને સમર્થન આપે છે કે વિવાદના પદાર્થ પર પ્રથમ નિવેદન દાખલ કર્યા પછી આવી અરજી દાખલ કરી શકાતી નથી.

૨૮. રાષ્ટ્રીય ઇસ્પાત નિગમ લિમિટેડ (ઉપરોક્ત) માં, સુપ્રીમ કોર્ટ કાયદાની કલમ ૮ના અવકાશને વિગતવાર ધ્યાનમાં લીધો હતો. સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષના કેસમાં, સામાવાળાને બ્લેકલિસ્ટ કરવા અથવા કરારને સમાપ્ત કરવા સામે કાયમી મનાઈ હુકમની માંગ કરતો દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો. ટ્રાયલ કોર્ટે પક્ષકારોને યથાસ્થિતિ જાળવી રાખવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. અપીલકર્તાઓ/સામાવાળાઓએ લેખિત નિવેદન દાખલ કરવા માટે સમય માંગ્યો હતો. તેઓએ મનાઈ હુકમ માટેની અરજીના કાઉન્ટર એફિડેવિટમાં પણ પ્રત્યુત્તર દાખલ કર્યો હતો, જેમાં તેઓએ ચોક્કસ દલીલ કરી હતી કે દાવાનો વિષય આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે, તે જાળવવા યોગ્ય નથી. ૭મી જૂન ૨૦૦૨ના રોજ તેમણે કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે દાવાની પ્રક્રિયા શરૂ થઈ ચૂકી છે અને સામાવાળાઓ પહેલેથી જ દાવાનો બચાવ કરી ચૂક્યા છે અને આ રીતે તેઓ પોતાને આ અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને આધીન કરી ચૂક્યા છે. સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી પુનરીક્ષણ અરજીને હાઈકોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી, આ બાબતને સુપ્રીમ કોર્ટમાં લઈ જવામાં આવી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ, વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવો પડશે, જો કોઈ પક્ષ વિવાદના સાર પર પોતાનું પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતી વખતે લાગુ થાય છે. કોર્ટે ફૂડ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ યાદવ એન્જિનિયર એન્ડ કોન્ટ્રાક્ટર

[(૧૯૮૨) ૨ એસ. સી. સી. ૪૯૯] માં તેના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો, જેમાં તેણે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે વચગાળાની કાર્યવાહી મુખ્ય કાર્યવાહી માટે માત્ર આકસ્મિક કાર્યવાહી છે, અને તેથી, વચગાળાની કાર્યવાહીમાં લેવામાં આવેલું કોઈપણ પગલું મુખ્ય કાર્યવાહીના કાર્યક્ષેત્રમાં આવતું નથી.ત્યારબાદ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"૩૬.અભિવ્યક્તિ "વિવાદના સાર પરનું પ્રથમ નિવેદન"

૧૯૯૬ના કાયદાની કલમ ૮ (૧) માં સમાવિષ્ટ અભિવ્યક્તિ "લેખિત નિવેદન" સાથે વિરોધાભાસી હોવી જોઈએ.તે પક્ષને ન્યાયિક સત્તાના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરવાનો ઉપયોગ કરે છે.તેથી જે જરૂરી છે તે ન્યાયિક સત્તામંડળ તરફથી તારણ છે કે પક્ષે આનિર્દેશન કલમ લાગુ કરવાના તેના અધિકારને માફ કર્યો છે.જો વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન દાખલ કરતા પહેલા અરજી દાખલ કરવામાં આવે છે, તો અમારા મતે, પક્ષે તેનો અધિકાર માફ કર્યો છે અથવા કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રમાં પોતાને સંમત કર્યો છે તેવું કહી શકાતું નથી.તેથી, જે સામગ્રી છે તે એ છે કે અરજદારે વિવાદના સાર પર તેનું પ્રથમ નિવેદન દાખલ કર્યું છે કે નહીં, જો નહીં, તો ૧૯૯૬ અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની તેની અરજીને સંપૂર્ણપણે બિનસંરક્ષિત ન ગણી શકાય.

ચુકાદાના પરિચ્છેદ ૩૮ અને ૩૯માં સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

૩૮. X X X ૧૯૯૬ના કાયદા દ્વારા લાવવામાં આવેલા ફેરફારોને ધ્યાનમાં રાખીને, અમારો અભિપ્રાય છે કે જે જરૂરી છે તે મુખ્ય કાર્યવાહીમાં જ સમગ્ર પદાર્થની જાહેરાત છે અને પૂરક કાર્યવાહીમાં ભાગ ન લેવો.

૩૯. વચગાળાના હુકમ માટેની પ્રાર્થનાનો વિરોધ કરીને, કલમ ૮ ની પેટા-કલમ (૧) માં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધ આકર્ષાયો ન હતો.મનાઈ હુકમ માટેની પ્રાર્થનાનો વિરોધ કરવાના હેતુથી બચાવ પક્ષની જાહેરાતનો અર્થ એ નથી કે વિવાદનો સાર મુખ્ય કાર્યવાહીમાં પહેલેથી જ જાહેર કરવામાં આવ્યો છે.પૂરક અને આનુષંગિક કાર્યવાહી મુખ્ય કાર્યવાહીનો ભાગ નથી.સિવિલ પ્રોસિજર કોડમાં જ તેમની સાથે અલગથી વ્યવહાર કરવામાં આવે છે.સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૯૪ પૂરક કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત છે.આકસ્મિક કાર્યવાહી એ છે કે જે મુખ્ય કાર્યવાહીમાંથી ઉદ્ભવે છે.ભારતીય ખાદ્ય નિગમમાં આ અદાલતના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, મુખ્ય કાર્યવાહી અને પૂરક કાર્યવાહી વચ્ચેનો તફાવત ધ્યાનમાં રાખવો આવશ્યક છે.

ચુકાદાના પેરા ૪૨ માં, અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

"૪૨.દરેક કેસમાં પ્રાપ્ત થતી હકીકત પરિસ્થિતિમાંથી સામાવાળા તરફથી લાઈસન્સના અધિકારની માફી મેળવવી આવશ્યક છે.તાત્કાલિક કેસમાં, અદાલતે પહેલેથી જ એક જાહેરાત વચગાળાનો એકપક્ષીય મનાઈ હુકમ પસાર

કર્ચો હતો.અપીલકર્તાઓ કોર્ટ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી નોટિસનો જવાબ આપવા માટે બંધાયેલા હતા.આમ કરતી વખતે, તેમણે આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને દાવાના પ્રતિબંધની ચોક્કસ અરજી કરી હતી.આ કાયદાની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, તેઓએ ઉપરોક્ત આધાર પર દાવાની જાળવણીક્ષમતા પર સવાલ ઉઠાવવાનો તેમનો સ્પષ્ટ ઇરાદો દર્શાવ્યો હતો.

૨૯. બૂઝ એલન અને હેમિલ્ટન ઇન્ક વિરુદ્ધ એસબીઆઈ હોમ ફાઈનાન્સ લિમિટેડ અને અન્યો [(૨૦૧૧) ૫ એસસીસી ૫૩૨] માં, અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮નો અવકાશ સુપ્રીમ કોર્ટની વિચારણા માટે પડ્યો હતો.કેટલાક સંબંધિત અવલોકનો અહીં નીચે કાઢવામાં આવ્યા છે:

"૨૪ ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું છે કે કામચલાઉ મનાઈ હુકમ માટેની અરજીના જવાબમાં સામાવાળા દ્વારા તેના કેસને નિર્ધારિત કરતી વિગતવાર જવાબી સોગંદનામું દાખલ કરવું એ વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદનની રજૂઆત ગણવી જોઈએ; અને અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળની અરજી વિવાદના સાર પર આવા પ્રથમ નિવેદન દાખલ કર્યા પછી દાખલ કરવામાં આવી હોવાથી, પક્ષકારોને આર્બિટ્રેશનમાં મોકલવા માટે અપીલકર્તાની વિનંતી સ્વીકારી શકાતી નથી.તેથી પ્રશ્ન એ છે કે શું કામચલાઉ મનાઈ હુકમ માટેની અરજી માટે કાઉન્ટર ફાઈલ કરવું એ વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરવા તરીકે ગણી શકાય—૨૫ માત્ર દાવામાં લેખિત નિવેદન દાખલ કરવું જ નહીં, પરંતુ લેખિત નિવેદન દાખલ કરતા પહેલા સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરાયેલ કોઈપણ નિવેદન, અરજી, સોગંદનામું

દાખલ કરવું એ 'વિવાદના સાર પર નિવેદન રજૂ કરવું' તરીકે સમજવામાં આવશે, જો આવા નિવેદન/અરજી/સોગંદનામું દાખલ કરીને, સામાવાળા પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરવાનો ઇરાદો દર્શાવે છે અને મધ્યસ્થી માટે સંદર્ભ માંગવાનો તેનો અધિકાર માફ કરે છે.પરંતુ ચુકાદો/પ્રાપ્તકર્તાની નિમણૂક પહેલાં કામચલાઉ મનાઈ હુકમ/જમી માટેની અરજી પર સામાવાળા દ્વારા જવાબ દાખલ કરવો એ વિવાદના સાર પર નિવેદન રજૂ કરવા તરીકે ગણી શકાય નહીં, કારણ કે તે તેની સામે વચગાળાનો આદેશ ન થાય તે માટે કરવામાં આવે છે.

"૨૯ જોકે કલમ ૮ તે કલમ હેઠળ અરજી દાખલ કરવા માટે કોઈ સમયમર્યાદા સૂચવતી નથી, અને માત્ર એટલું જ જણાવે છે કે વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરતા પહેલા કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરવી જોઈએ, કાયદાની યોજના અને કલમની જોગવાઈઓ સ્પષ્ટપણે સૂચવે છે કે તે હેઠળની અરજી વહેલી તકે કરવી જોઈએ.દેખીતી રીતે, એક પક્ષ કે જે સ્વેચ્છાએ દાવાની કાર્યવાહીમાં ભાગ લે છે અને પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરે છે તે પછીથી ફરીને એમ ન કહી શકે કે પક્ષકારોને આભિદ્રેશન કરારના અસ્તિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને આભિદ્રેશનમાં મોકલવા જોઈએ.કોઈ પક્ષે મધ્યસ્થી મેળવવાનો પોતાનો અધિકાર માફ કર્યો છે કે કેમ અને પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને આધીન કર્યો છે કે કેમ તે દાવામાં આવા પક્ષના વર્તન પર આધાર રાખે છે.

૩૦ જ્યારે વાદી વચગાળાની રાહત માટે અરજીઓ દાખલ કરે છે જેમ કે પ્રાપ્તકર્તાની નિમણૂક અથવા કામચલાઉ મનાઈ હુકમની મંજૂરી, ત્યારે

સામાવાળાઓએ અરજીનો વિરોધ કરવો પડે છે.આવી હરીફાઈ અપીલ અને સુધારા તરફ પણ દોરી શકે છે જ્યાં દાવામાં આગળની કાર્યવાહી પર સ્ટે પણ હોઈ શકે છે.જો પ્રાપ્તકર્તાની નિમણૂક પર કામચલાઉ મનાઈ હુકમ માટેની અરજીઓ જેવી પૂરક કાર્યવાહી, નોંધપાત્ર સમયથી બાકી છે અને સામાવાળા આવી પૂરક કાર્યવાહીનો વિરોધ કરી રહ્યો છે, તો એવું ન કહી શકાય કે સામાવાળાએ લવાદનો સંદર્ભ લેવાનો અધિકાર ગુમાવી દીધો છે.સંબંધિત સમયે, સંહિતાના આદેશ VIII નો બિન-સુધારેલ નિયમ ૧ લેખિત નિવેદનો દાખલ કરવાનું સંચાલન કરતો હતો અને ઉપરોક્ત નિયમ લેખિત નિવેદન દાખલ કરવા માટે કોઈ સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરતો ન હતો.આવી સ્થિતિમાં, અધિનિયમની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરવાની તારીખ અને અરજી દાખલ કરવાની તારીખ વચ્ચેનો સમય પસાર થવાથી એવું તારણ ન આવી શકે કે સામાવાળા મુખ્ય વિવાદના ચુકાદા માટે પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં આધીન કરે.

૩૧ આ કેસની હકીકતો દર્શાવે છે કે દાવામાં વાદીએ કામચલાઉ મનાઈ હુકમ અને પ્રાપ્તકર્તાની નિમણૂક માટે અરજી દાખલ કરી હતી અને તે થોડા સમયથી બાકી હતી.ત્યારબાદ કોર્ટની બહાર સમાધાન પર પહોંચવા માટે વાતચીત ચાલી રહી હતી.જ્યારે આવી વાટાઘાટો નિષ્ફળ જાય છે, ત્યારે અપીલકર્તાએ લેખિત નિવેદન દાખલ કરતા પહેલા અથવા અન્ય કોઈ નિવેદન દાખલ કરતા પહેલા કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેને વિવાદના સાર પર નિવેદન

રજૂ કરવાનું ગણી શકાય.તેથી વિલંબના આધારે અરજીને નકારી કાઢવામાં ઉચ્ચ અદાલત વાજબી ન હતી.

૩૦. આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નિર્ણયોમાંથી જે સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે કોઈ પક્ષે મધ્યસ્થીની માંગણી કરવાના તેના અધિકારને કોઈપણ રીતે માફ કર્યો છે કે કેમ અને પોતાને અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં વિનંતી કરી છે કે કેમ, તે દાવામાં આવા પક્ષકારની વર્તણૂક પર નિર્ભર કરશે.

૩૧. સાધુ સિંહ ધુમન વિરુદ્ધ ફૂડ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા [(૧૯૯૦) ૨ એસ. સી. સી. ૬૮] માં, સુપ્રીમ કોર્ટે "કાર્યવાહીમાં એક પગલું" અભિવ્યક્તિની અસરને ધ્યાનમાં લીધી હતી.સુપ્રીમ કોર્ટે સમક્ષનો કેસ આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૪૦ હેઠળનો એક કેસ હતો.કોર્ટે નોંધ્યું:

"૬ આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૩૪ ને યુ. પી. રાજ્ય વિરુદ્ધ આ અદાલતની વિચારણા મળી છે.જાનકી સરન કૈલાશ ચંદ્ર, (૧૯૭૪) ૧ એસસીઆર ૩૧: (એ.આઈ.આર. ૧૯૭૩ SC ૨૦૭૧), (ii) ફૂડ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિ. ચાદવ એન્જિનિયર, (૧૯૮૩) ૧ SCR ૯૫:(એ.આઈ.આર. ૧૯૮૨ SC ૧૩૦૨) અને તાજેતરમાં જનરલ ઇલેક્ટ્રિક કંપની v.રેનુસાગર પાવર કંપની, (૧૯૮૭) ૪ એસસીસી ૧૩૭.એ નોંધવું જોઈએ કે કાર્યવાહીમાં એક પગલું "જે સામાવાળાને આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૩૪ લાગુ કરવાથી વંચિત કરશે તે અભિવ્યક્તિ તેના દ્વારા દાવામાં લેવામાં આવેલ દરેક પગલું નથી.દાવાને

રોકવાના અધિકારને છોડવાનું આ એક પગલું હોવું જોઈએ.તે દાવાની પ્રગતિની સહાયમાં એક પગલું હોવું જોઈએ.ગુણદોષ પર વિવાદનો ચુકાદો આપવાના હેતુથી અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરવા માટે આ પગલું સભાનપણે લેવામાં આવ્યું હોવું જોઈએ.જનરલ ઇલેક્ટ્રિક કંપનીના કેસમાં અગાઉના નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા પછી આ અદાલતે અવલોકન કર્યું:

"..... આમ એવી કાર્યવાહી કે જે સામાવાળાને આર્બિટ્રેશન એક્ટની કલમ ૩૪ લાગુ કરવાથી ગેરલાયક ઠેરવે છે તે દાવાની પ્રગતિ અથવા દાવામાં વિવાદના ગુણદોષોના ચુકાદાના હેતુ માટે અદાલતના અધિકારક્ષેત્રમાં રજૂ કરવામાં સહાય માટેનું એક પગલું હોવું જોઈએ.આ પગલું એવું હોવું જોઈએ કે જેથી પક્ષનો આર્બિટ્રેશન એગ્રીમેન્ટ હેઠળના અધિકારને સ્પષ્ટપણે છોડી દેવાનો ઇરાદો પ્રગટ થાય અને તેના બદલે દાવાના ગુણદોષ પર વિવાદનું સમાધાન કરવાનું પસંદ કરે.પગલું એવું હોવું જોઈએ કે જે લવાદની જગ્યાએ દાવાની તરફેણમાં ચૂંટણી અથવા સમર્થન સૂચવે.ચૂંટણી અથવા સમર્થન સ્પષ્ટ પસંદગી દ્વારા અથવા સંમતિ દ્વારા જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા હોઈ શકે છે.કાયદાની અદાલતમાં પોતાની ફરિયાદોનું નિવારણ મેળવવાનો વ્યક્તિનો વ્યાપક અને સામાન્ય અધિકાર પક્ષકારોના પરસ્પર પસંદગીના મંચ દ્વારા વિવાદોનું સમાધાન કરવાના અધિકારને આધિન છે.ન તો અધિકાર અસંગત છે અને ન તો અધિકારને કોઈપણ રીતે હરાવી શકાય નહીં.તકનિકી.સિવિલ કોર્ટ દ્વારા વિવાદનો ચુકાદો લેવાના અધિકારને 'આર્બિટ્રેશન' નો સંદર્ભ આપવા માટે અસ્પષ્ટ અથવા

અવ્યવસ્થિત ખોટી સમજૂતીઓ દ્વારા હરાવવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.બીજી બાજુ, જો આર્બિટ્રેશનનો સંદર્ભ આપવાનો કરાર સ્થાપિત થાય છે, તો આર્બિટ્રેશન દ્વારા વિવાદનું સમાધાન કરવાના અધિકારને તકનીકી આધારો પર હરાવી શકાય નહીં.

૭ આ કેસમાં સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીમાં, તેઓએ માત્ર વાદીને મૂળ કરાર અને અન્ય દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે નિર્દેશ માંગ્યો હતો જેથી તેઓ લેખિત નિવેદન દાખલ કરી શકે.એવું કહેવામાં આવ્યું ન હતું કે તેઓ લેખિત નિવેદન દાખલ કરશે.તેમણે ગુણદોષના આધારે કેસનો નિર્ણય લેવા માટે અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને આધીન અન્ય કોઈ પગલું ક્યારેય લીધું ન હતું.મધ્યસ્થી દ્વારા વિવાદનું સમાધાન કરવાનો અધિકાર પક્ષકારોની સમજૂતી દ્વારા આપવામાં આવ્યો છે અને તે અધિકારને તકનીકી દલીલો દ્વારા વંચિત ન રાખવો જોઈએ.અદાલતે લેવામાં આવેલા પગલામાં પક્ષકારના સંજોગો અને ઈરાદાની તપાસ કરવી જોઈએ.કોર્ટે તપાસ કરવી જોઈએ કે શું પક્ષે કરાર હેઠળ તેના અધિકારનો ત્યાગ કર્યો છે કે કેમ.આ સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં અને ૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૫ની અરજીના સારને જોતા, અમે એવો અભિપ્રાય બનાવી શકતા નથી કે સામાવાળાઓએ દાવાને રોકવાનો તેમનો અધિકાર છોડી દીધો છે અને લેખિત નિવેદન દાખલ કરવા માટે દાવામાં પગલું ભર્યું છે.

૩૨. સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નોંધાયેલા નિર્ણયમાંથી જે સ્પષ્ટ થાય છે તે એ છે કે "કાર્યવાહીમાં એક પગલું" અભિવ્યક્તિ જે સામાવાળાને આર્બિટ્રેશન એક્ટની

કલમ ૩૪ નો ઉપયોગ કરવાથી વંચિત કરશે અને તે દાવામાં તેના દ્વારા લેવામાં આવેલ દરેક પગલું નથી.દાવાને અટકાવવાના અધિકારને ત્યજી દેવાનું એક પગલું હોવું જોઈએ અને આગળ, તે તપાસવાનું કોર્ટનું કામ છે કે શું પક્ષે કરાર હેઠળ તેના અધિકારને છોડી દીધો છે કે કેમ, અને તે માટે, કોર્ટે પક્ષકારના સંજોગો અને હેતુની તપાસ કરવી જોઈએ.

૩૩. આ અદાલત માટે હાથ પરની બાબતમાં જે જોવું જરૂરી છે તે માફીનો પ્રશ્ન છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, શું સામાવાળાઓએ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરીને મધ્યસ્થી દ્વારા વિવાદનો ચુકાદો મેળવવાનો તેમનો અધિકાર માફ કર્યો હોવાનું કહી શકાય.

૩૪. સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, વર્તમાન કેસમાં કોઈ માફી નથી.તરત જ સામાવાળાઓને આર્બિટ્રેશન ડીડમાં આર્બિટ્રેશન કલમના અસ્તિત્વ વિશે ખબર પડી, પછી તેઓએ વિવાદને આર્બિટ્રેટરને મોકલવા માટે અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ હેઠળ અરજીને પ્રાધાન્ય આપ્યું.મારા મતે સામાવાળાઓનું આ વલણ માત્ર કાયદાકીય રીતે જ માન્ય નથી, પરંતુ તેમાં પ્રામાણિકતાનો પણ અભાવ છે.સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલા લેખિત નિવેદન વિશે મારી પાસે વાજબી વિચાર કરતાં વધુ છે.લેખિત નિવેદન વિગતવાર છે.વાદી દ્વારા મુકવામાં આવેલ સમગ્ર કેસ સામાવાળાઓ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.સામાવાળાઓએ એ વાતને નકારી કાઢી હતી કે પક્ષકારો વચ્ચે ક્યારેય ભાગીદારી અસ્તિત્વમાં હતી અને તેમના દ્વારા

લેખિતમાં ભાગીદારી કરાર પર સહી કરવામાં આવી હતી.હું એ હકીકતની નોંધ લઉં છું કે ભાગીદારી કરાર ૧૩ ડિસેમ્બર ૨૦૦૦નો છે.સામાવાળાઓ ભાગીદારી કરારમાં તેમની સહીઓ સ્વીકારી રહ્યા છે.આ દાવો ૨૦૧૩માં દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.આ અદાલત માટે એવું માનવું ખૂબ જ મુશ્કેલ છે કે સામાવાળાઓ, એક દાયકાના સમયગાળામાં, ભાગીદારી અને ભાગીદારી કરારના અમલ વિશે ભૂલી જશે.મને એવું જણાય છે કે મને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં રાખીને એવું જણાય છે કે સામાવાળાઓએ કોઈ પણ ભાગીદારીના અસ્તિત્વ અને ભાગીદારીના દસ્તાવેજના દસ્તાવેજને નકારીને લેખિત નિવેદન દાખલ કરીને સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રમાં સભાનપણે રજૂઆત કરી હતી.સામાવાળાઓએ એક તક લીધી હોય તેવું લાગે છે, પરંતુ પાછળથી, જ્યારે ભાગીદારી દસ્તાવેજ રજૂ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે તેમને સમજાયું કે તે પછી કોઈ છટકી શક્યું નથી.હું વાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી શાહ સાથે સહમત છું કે વાદીએ ફરિયાદ સાથે ભાગીદારી દસ્તાવેજ રજૂ કર્યો ન હતો, તેથી સામાવાળાઓ વાદીને રેકૉર્ડ પર ભાગીદારી દસ્તાવેજ રજૂ કરવા માટે કહી શક્યા હોત, અને ખાસ કરીને જ્યારે પક્ષો વચ્ચે ભાગીદારી દસ્તાવેજ ચલાવવામાં આવી રહ્યો હોવાના દાવામાં કોઈ સંદર્ભ હોય.એકવાર વાદીના સમગ્ર કેસને નકારી કાઢ્યા પછી, ખાસ કરીને, ભાગીદારીના અસ્તિત્વ અને ભાગીદારી ખત, પછીથી વાદી દ્વારા દસ્તાવેજ રજૂ કરવા પર, સામાવાળાઓ અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ નો ઉપયોગ કરવા માટે હકદાર નથી.

૩૫. આ કેસની હકીકતો ખૂબ જ વિચિત્ર છે.આવા સંજોગોમાં, મેં ફક્ત આ મુદ્દા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું છે કે શું આબિટ્રિશનનો સંદર્ભ માંગનાર પક્ષે આબિટ્રિશન કલમ લાગુ કરવાના તેના અધિકારને માફ કર્યો છે કે કેમ.મારા મતે, સામાવાળાઓના વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને, તે કોઈ ખચકાટ વગર કહી શકાય કે તેઓએ ભાગીદારીની હકીકતને નકારીને વિગતવાર લેખિત નિવેદન દાખલ કરીને આબિટ્રિશન કલમનો ઉપયોગ કરવાના તેમના અધિકારને માફ કર્યો.

૩૬. માફી એ હકીકતનો પ્રશ્ન છે અને સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સમજાવ્યા મુજબ, પક્ષકારોના વર્તન અને કેસના સંજોગોના આધારે તેનું અનુમાન લગાવવું જોઈએ.મારા મતે, જો કોર્ટ એ દલીલ સ્વીકારે કે કાયદા, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ અરજી પક્ષકારો વચ્ચેના વિવાદના સારનું પ્રથમ નિવેદન દાખલ થયા પછી પણ દાખલ કરી શકાય છે, તો તે માત્ર કાયદાની સ્પષ્ટ જોગવાઈઓથી વિપરીત જ નહીં, પરંતુ તે નક્કી કરવા પાછળનો હેતુ પણ નિષ્ફળ જશે કે આવી અરજી વિવાદના સાર પર પ્રથમ નિવેદન રજૂ કરવા કરતાં પહેલા દાખલ કરવાની જરૂર છે.જો પ્રથમ નિવેદન દાખલ કર્યા પછી આવી અરજી પર વિચાર કરવામાં આવે, તો દાવાના પક્ષકાર માટે શક્ય છે કે તે પહેલા કાયદામાં નિર્ધારિત તબક્કા સુધીમાં અરજી દાખલ ન કરીને સુનાવણીને આગળ વધારવાની મંજૂરી આપે અને પછી ખૂબ પછીના તબક્કે અદાલતમાં આવે જ્યારે સુનાવણી નોંધપાત્ર રીતે પૂર્ણ થાય અને વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે સંદર્ભ માંગે.અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં આવે તે પછી સિવિલ કોર્ટને દાવાને ધ્યાનમાં

લેવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી તે અંગે કોઈ વિવાદ કરી શકે નહીં, પરંતુ આ અરજી અન્યથા ઉપરોક્ત કલમની જરૂરિયાતને અનુરૂપ હશે.પક્ષકારો વચ્ચેના આર્બિટ્રેશન કરારને કારણે સિવિલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરવામાં આવતું નથી.કાયદાની કલમ ૮ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને કારણે તેને દૂર કરવામાં આવે છે, જો કે તે કલમમાં નિર્ધારિત જરૂરિયાતોની પુષ્ટિ કરે છે.

૩૭. હાથમાં રહેલા કેસમાં, ભાગીદારી દસ્તાવેજ રજૂ કરવા પર, સામાવાળાઓ પાસે માત્ર એક જ વિકલ્પ બચ્યો હતો કે તેઓ તેમના બચાવની જાહેરાત કરતું વિગતવાર લેખિત નિવેદન દાખલ કરીને દાવો સાથે આગળ વધે અથવા અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કલમ ૮ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કલમ લાગુ કરીને અરજી કરે.ભાગીદારીના ખતને રજૂ કરવા પર, સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા લેખિત નિવેદનમાં સંપૂર્ણ બચાવ ખરાબ રીતે નિષ્ફળ જશે તે સમજ્યા પછી, સામાવાળાઓએ પસંદ કર્યું અને અધિનિયમ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૮ હેઠળ અરજીને દાખલ કરવાની તક લીધી.

૩૮. ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, હું એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યો છું કે નીચેની અદાલત ચેમ્બર સમન્સને નકારી કાઢવામાં કાયદાકીય રીતે ન્યાયી હતી.૩૬ / ૩૭. મારા મતે, આ ફર્સ્ટ અપીલમાં કોઈપણ દખલગીરીની બાંહેધરી આપતા વિવાદિત આદેશમાં કોઈ સ્પષ્ટ ભૂલ નથી.

૩૯. પરિણામે, આ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને આથી રદ કરવામાં આવે છે.

૪૦. ફર્સ્ટ અપીલના નિકાલને ધ્યાનમાં રાખીને, જોડાયેલ સિવિલ એપિલકેશન ટકી રહેશે નહીં અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(જે. બી. પારડીવાલા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.